

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Disputatio VII. De Effectu Eucharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

huic annexum jus ad aliquas gratias actuales ut patet inductione.

Non obstat II. quod Eucharistia operetur effectum per modum cibi & nutrimenti; cibus quidem seu nutrimentum requirat cooperationem ipsius viventis. Nam similitudo Eucharistiae cum cibo in multis

claudicat, praesertim quantum ad modum nutriendi: cum etiam in parvulis (uti & in ratione destitutis) augetur gratiam sine horum cooperatione, cumque simpliciter dignae susceptioni (cui in anima solum praerquiritur vita spiritualis) sit annexa promissio gratiae.

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Effectu Eucharistiae.

QUESTIO I.

Quis sit Effectus Eucharistiae?

DICO I. Eucharistia confert augmentum gratiae & charitatis habitualis. Patet tum ex generali doctrina de Sacramentis in communi: tum specialiter ex Florentino in Decreto Eugenii 5. Hujus Sacramenti & Tridentino sess. 13. c. 2. & 3. tum ex Joann. 6. Qui manducat me, vivet propter me: tum ex Patribus passim obviis.

DICO II. Eucharistia venialia delet, & caret mortalia; ut loquitur Innocentius III. de sacro Mystero altaris c. 44. Idem docent omnes Theologi cum aliis Patribus & Tridentino sess. 13. c. 2. ubi eam vocat Antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus praefervemur.

Delet porro venialia dupliciter. Primo juxta D. Thomam q. 79. a. 4. & reliquos Theologos mediatè: quatenus nempe confert actualia gratiae auxilia, per quae excitantur actus charitatis & contritionis, quibus venialia immediatè remittuntur ex opere operantis. Secundo juxta D. Thomam supra, Suarez & plures alios immediatè ex opere operato conferendo remissionem venialium, ad quae amplius non viget in anima affectus; quatenus per modum alimenti spiritualis sumpta, restaurat ruinas quotidianarum defectuum cum proportione ad cibum corporalem. Verius tamen puto etiam sic requiri retractationem, saltem virtutalem, ipsorum venialium remittendorum, conformiter ad dicta usq. 4. de Sacramento. in gen. q. 7. & in Tract. de Gratia disp. 5. q. 7. Non enim videtur Deus offensas etiam leves remittere, nisi ab eis se homo aequaliter avertat seu eas retractet. Hic porro modus delendi venialia est proprius; adeoque non male attribuitur Eucharistiae, cui Auctoritates hunc effectum simpliciter, atque adeo propriè adscribunt. Quare Tridentinum diversa loquendi formula utitur, dum Sacrificio Missae attribuit vim propitiatoriam quoad remissionem peccatorum etiam mortalium; clarè insinuans hunc effectum esse solum mediatum, sive

convenire ei mediante obtentione auxilii seu doni poenitentiae.

Potest verò Eucharistiae convenire delictio immediata culparum venialium interveniente actu de se insufficienti ad illas, saltè omnes delendas. Et facilius, si non requiratur vera illarum retractatio in Eucharistiae sumptione. Aliàs si requiratur retractatio, & quævis sufficiat in justo extra Sacramentum, quæ in Sacramento, ad delenda venialia, ad quæ se extenderit, quoad culpam, vix appareret in Eucharistia alia venialium delictio, quam vel mediata quoad culpam, vel immediata quoad poenam. Quæ tamen difficultas pariter militaret in Extrema-Untione, utique habente vim delendi in justis peccata venialia.

Dices: Si culpæ veniales per Eucharistiae sumptionem tollantur, in vanum urgerentur fideles, ut se studeant à venialibus, priusquam communicent, emundare. Resp. Neg. Seq. tum quia suadet quod est securius, tum quia illa expurgatio est dignior dispositio, adeoque conferens ad uberiores gratiam Sacramenti: tum quia suadetur displicentia seu retractatio venialium, qualis, saltem aliqua, requiritur ad ea etiam in Eucharistia tollenda: tum quia Confessio est ad hoc velut magis per se instituta. Alioquin nimis sæpè venialia confiteri volentibus Confessarii quandoque ingerunt, et aliis quoque mediis, praesertim Communionem, deleri. Praeterea Confessio ipsa potest delere, tum mortalia tum venialia, etiam cum sola attritione, & tamen rectè suadetur fidelibus contritio, per se seu antecedenter deletiva. Prout etiam detestatio culparum venialium est suadenda inungendo, etsi ipsæ per Extremam-Untionem remittantur.

Praeservat autem Eucharistia à mortalibus, quatenus vi illius Deus hominem exterius specialiter protegit, ac etiam interius corroborat per singulare adjutorium, ut vel represso dæmone & amotis occasionibus à tentationibus liberet, vel ad eas superandas specialia auxilia & gratias tribuat. Unde

DICO III. Certum est apud omnes Theologos Eucharistiam conferre varia auxilia gratias actuales.

3. Hic tamen modus habet difficultatem.

4. Cur sua deatur prava expurgatio venialium, si hac per Eucharistiam delentur.

5. Qualiter Eucharistia praeservet à mortalibus.

6. Confert gratias actuales.

gratiæ actualis : prout de Sacramentis in communi dictum est. Et specialiter patet ex Conclusionem præcedenti : nam delectio venialium & maxime præservatio à mortalibus fit mediantibus hisce auxiliis. Deinde Florentinum in Decreto Eugenii expressè dicit, quòd omnem effectum, quem materialis cibus & potus quoad vitam agunt corporalem, hoc idem quoad vitam spiritualem & hoc Sacramentum operatur : cibus autem corporalis sustentat, auget, reparat, delectat, confortat : adeoque similia spiritualiter facit Eucharistia : quæ tamen non fiunt sine auxiliis gratiæ actualis.

7. omnem spiritualem effectum quem cibus corporalis quoad corpus.

7. Unde anima dat vires & operationes vite spiritualis.

Etiam per Charitatem unum Deo,

Itaque Eucharistia confert in primis vires ad exercenda opera vitæ spiritualis, tum aliarum virtutum, tum præcipue charitatis Dei & proximi, sicut cibus corporalis præbet vires ad exercendos actus vitales. Præcipue autem charitatis Dei : sicut enim cibus corporalis transmutatur in substantiam aliti, ita cibus iste cælestis ordinatur ad fumentis affectum transformandum in ipsum Christum. Hæc enim est differentia inter comestionem corporalem & spiritualem, quia ibi cibus comestus transit in substantiam & nutrimentum comedentis, hic verò comedens incorporatur Christo, & transit in amorem, & unitatem spiritus Christi, inquit D. Bonaventura in Opusc. de Præpar. ad Missam c. 7. conformiter ad illud Aug. 7. Confess. c. 10. ubi introducit Christum seu Deum loquentem: Manducabis me, nec tu me in te mutabis, sicut cibum carnis tue, sed tu mutaberis in me. Similiter excitat charitatem proximi : cum sit Sacramentum unitatis fidelium, non tantum cum Christo capite, sed etiam inter se. Idemque sumitur ex Tridentino sess. 13. c. 2. & 8. & indicant ipsæ species panis & vini. Namque (ut notavit Augustinus Tract. 26. in Joannem) aliud in unum ex multis granis conficitur : aliud in unum ex multis acinis confluit. Ideoque Apostolus 1. ad Cor. 10. ait : Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane participamus.

Et proximo.

8. Facit illam in virtute crescere.

Delectat spiritualiter.

Deinde Eucharistia cum proportionem ad cibum corporalem facit nos in charitate aliisque sanctis operibus crescere, quamdiu durat status vitæ præsentis nobis datæ ad spiritualiter crescendum. Rursum sicut cibus & potus corporalis delectat, ita confert spiritualement quendam suavitatem internam : ut proinde ei merito applicet Ecclesia prophetiam Jacob de deliciis regibus. Id ipsum manifestè traditur. Clem. un. de Reliq. & Ven. 55. & ab Ambrosio serm. 5. in Psal. 118. Has tamen delicias illi soli sentire solent, qui animo ab inordinatis affectibus, etiam venialibus, vacuo, sollicitè ad illius sumptionem se præparant, ac ejusdem quasi masticatione per sanctas meditationes ad hanc mensam accedunt.

9.

Rursum ad instar cibi corporalis refi-

cit ac reparat vires animæ, quas noxiis committis calor debilitat, ipsamque animam vitæ conservat ; prout Conclusionem præcedenti explicatum est. Cujus rei signum extitit panis iste subcinctus 3. Reg. 19. in cuius fortitudine ambulavit Elias 40. diebus, donec perveniret ad montem Horeb. Item lignum vitæ in paradiso, quod præservabat à corruptione. Cui etiam consonat illud Christi, Joan. 6. Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Hinc quatenus est causa perseverantiæ finalis, dicitur ab Ecclesia in officio divino & Tridentino sup. c. 2. pignus futuræ gloriæ. Item dicitur causa perpetuæ beatitudinis animæ. Idque specialius quam cetera Sacramenta, quæ carnis possunt dici causa gloriæ, quatenus sunt causa gratiæ sanctificantis, quæ est radix & semen gloriæ. Eucharistia autem insuper, quatenus specialiter est instituta ad conservandam animæ vitam ac tribuendam perseverantiam. Ipsa si quidem devote eam frequentantibus est vere anima vitæ & perpetua sanctas mentis vigore confortati ex huius misera peregrinationis itinere ad cælestem patriam pervenire valeant &c. inquit Trident. sess. 13. c. 8.

Eadem quoque ratione à sanctis Patribus & Doctoribus ei tribuitur resurrectio & immortalitas corporum, conformiter ad illud Christi Joan. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam : & ego resuscitabo eum in novissimo die. Causando enim perseverantiam, adeoque gloriæ animæ, causat quoque mediate seu consequenter resurrectionem & quoque gloriæ & immortalitatem corporis. Quam proinde Eucharistiæ tribuunt Nysenus, Cyrillus, Paschasius & alii Patres, juxta quos caro nostra per Eucharistiam ad immortalitatem præparatur.

Immo Suarez & plures alii censent resurrectionem & immortalitatem corporum fidelium in Christo morientium, qui liquando hujus Sacramenti fuerunt participes, debent titulo speciali, ratione conjunctionis specialis cum corpore Christi in hac vita habitæ. Aliis autem tantum debent titulo beatitudinis, v.g. Sanctis veteris Testamenti, Catechumenis &c. Prioribus quoque ex hac parte verosimiliter accessurum esse gaudium quoddam accidentale, ait Wiggers 9. 79. n. 4. Nihilominus specialis iste titulus seu jus ad immortalitatem non satis solidè à Suarez probatur, ideoque velut carens sufficienti fundamento rejicitur à Dicastillo d. 8. dub. 6.

Quia verò prædictis effectibus plurimum obest fomes concupiscentiæ, ideo laudandum s. Cyrillum l. 4. in Joan. cap. 17. s. Bernardum ser. de Cana Domini & reliquos Doctores per Eucharistiam etiam reprimunt concupiscentiam, passiones edomantur, & corpus spiritui subditur ; idque mediantibus auxiliis, tum externis, tum internis.

Duode-

Duodecim porrò effectus Eucharistiae breviter complexus est noster *Richardus* 4. d. 9. a. 1. q. 2. his verbis: Manducanti re- ducit ad memoria[m] passionem Christi, fi- dem confirmat, spem auget, Charitatem inflammat, dat vitam gratiae; Christo unit, manducantem spiritualiter aeternā consola- tione reficit, ipsum roborat ad operationem boni, sustentat contra casum proveniente[m] ex propria infirmitate, munit contra dae- monum impulsu[m], reuertit ardorem car- nalis concupiscentiae, purgat veniale pecca- tum, & quandoque mortale. Possunt hi duodecim effectus significari per duodecim fructus ligni vitae, de quo habetur *Apo[stolus]* ult. & ad celeriore[m] istorum memoria[m] in tribus versibus collecti sunt.

Inflammat, memorat, sustentat, roborat, auget, Hostia spem, purgat, reuertit, vitam dat, & unit.

Confirmatque fidem, munit somitumq[ue], remittit. Hactenus *Richardus*. De his cura videri possunt apud alios, tum Scholasticos, tum pios Scriptores.

Petens: An communicans accipiat cum corpore Christi specialem unionem cor- poralem, ut fiant velut unum corpus & una caro? Affirmant plures Doctores explicantes de quadam unione reali quidem, sed non physica, & morali, quae du- ret etiam corruptis speciebus, idque (juxta plerosque ex ipsis) tantum in dignè com- municante, & quamdiu permanet in gratia accepta, quasi interim caro communicantis tractetur à Christo tamquam caro propria. Quod *Vasquez* d. 204. c. 4. referens *Hesselium*, *Alanum* & *Clandium Salicetes*, explicat ex- emplo conjugii, in quo conjuges efficiun- tur una caro. Prout etiam *Apostolus* 1. ad *Cor.* 6. tradit, quod qui adheret meretrici, unum corpus efficitur cum ea. Juxta quam explicationem putat *Vasquez* considerari posse formā quamdam seu similitudinem con- summationis matrimonii spiritualis, quasi inter animam & Christum sponsalia praecedant per fidem, matrimonium contrahatur per charitatem, idemque consummetur per Eucharistiae sumptionem.

Verum etsi haec similitudo videatur satis apposita, unio tamen specialis praeter verba speciose non videtur aliis Doctoribus im- portare; quam contactum reale & localem propinquitatem Christi cum comunicante (quae evanescit cum speciebus) & unionem moralem per gratiam & affectum charita- tis, & dona gratiae actualis, eò quod de alia non videatur sufficiens fundamentum.

Pro fine quaestionis observa, nullum effectum Eucharistiae, quatenus est Sa- cramentum, esse alteri communicabilem; uti nec effectus aliorum Sacramentorum. De sacrificii autem eucharistici effectu aliud est dicendum, ut infra patebit. Quan- do itaque pii subinde communicant pro

Flerincx Sum. Theol. Pars IV,

aliis etiam defunctis, non applicant com- munionem, ut illis valeat ex opere operato, sed cum communicare sit opus meritorium, satisfactorium & impetratorium, intendunt pro defunctis satisfacere, applicando illis communionem per modum suffragii, aut etiam vivis aliquid mereri de congruo, sive impetrare ex opere operantis, à Christo ibi realiter praesente, ob cujus praesentiam so- lent, ferventiùs & efficacius Christum pro aliis deprecari.

QUAESTIO II.

Quando Eucharistia conferat suum Effectum?

DICO I. Eucharistia confert gratiae augmentum, quando sumitur, seu quando verè manducatur & bibitur. Col- ligitur ex *Joan.* 6. Qui manducat me, vivet propter me. Ubi manducationi sive manducanti promittitur effectus hujus Sacramen- ti. Ratio est; quia Sacramenta operantur per modum causae naturalis, adeoque re- moto obice, quam primum sunt suscipien- tibus perfecte applicata; prout Eucharistia in casu Conclusionis est applicata.

Sed dubitatur, an conferatur gratia, quan- do manducatio est planè perfecta; an verò sufficiat incepta. Quidam putant conferri, quando hostia v. g. adhuc est in ore, ante- quam trajiciatur. Sed hoc aliis communiter apparet nullatenus fundatum. Et merito: quia ille non dicitur manducasse, qui cibum ore masticatum ejiceret; neque talis idem fregisset jejunium. Unde si species in ore corrumpantur, antequam earum aliqua pars deglutiatur, aut si homo antea moriatur, non recipiet fructum Eucharistiae. Neque solet praebere ipsa infirmis, qui non possunt deglutire, sed sollicitè curari solet, ut hos- tiam trajiciant. Idemque curare debeat laici sapi communicantes, ne species modicè nimium diu in ore retentae ante tra- jectionem in stomachum evanescant. Quam- quam non sit de hoc magnum periculum, eò quod calor naturalis debillior in ore, quam in ventriculo, tardius species pan- nis corrumpere valeat: ideoque facile per longum satis tempus substantialiter incor- ruptae ibi servari possint. Species vini tamen in ore retentae citò evaporarent, aut in sal- vam transirent.

Alii itaque (inter quos *Præpositus* q. 79. a. 1. dub. 2.) existimant gratiam con- ferri, quando hostia aut certa aliqua ejus pars est trajecta per guttur, seu dum per- tingerit ad terminum dividendum inter- num spatium; in quo fit manducatio, ab externo: quia tunc verè dicitur aliquis manducare. Sed quamvis in hac re nihil certi definiri possit; ideoque *Sylvius*, *Di-*

Quid proa- sit Communio alteri applicata.

15. *Eucharistia conferat gra- tiae augmen- tum quando sumitur;*

16. *Non quidem dum adhuc est in ore,*

17. *Vel quando trajecta est per guttur.*

Ec *na* *8c*

Sed quando
attingeris
initium sto-
machi.

na & alii dicant gratiam conferri in instanti Deo cognito; nobis autem ignoto: tamen videtur rectè posse dici cum *Coninck* 9. 79. a. 1. dub. 2. & pluribus aliis, conferri gratiam tunc, quando hostia vel pars illius, adeoque ipse Christus potest dici in stomachum receptus, seu attingerit ejus initium. Talis enim perfectè est manducans: eousque autem cibus corporalis non habet se per modum nutrimenti, adeoque nec Christus sub speciebus. Quare etiam videretur jejunos, qui cibum eijceret, priusquam eò perveniret. Unde etsi tunc certò percipiatur gratia, quamvis homo moretur ante specierum digestionem; non perciperetur tamen gratia juxta hanc Opinionem, si moretur homo aut corrumpentur species priusquam ad stomachum venissent.

18.

Si indispo-
situs du-
ante suc-
cessivè spe-
ciera sum-
ptione dis-
ponatur, re-
cipit esse
solum Eu-
charistia.

Petes: An si quis incipiat communicare in malo statu, & durante successivè specierum sumptione disponatur, conferretur gratia. Resp. affirmative: nam etsi prima pars specierum invenerit obicem, non tamen posterior pars: quæ cum sit Sacramentum causativum gratiæ promissæ manducanti dignè, causabit illum. Quòd enim ordinariè gratiam actu non causet, est, quia jam in prioris partis speciei attingentià ad stomachum gratia fuit ordinariè causata.

Similiter
cresceret
effectus,
crescente
interim dis-
positione.

Ex quo etiam sequitur, quòd si dispositio crescat durante manducatione, crescat similiter gratia: nam illud augmentum gratiæ fuisset causatum, si dispositio fuisset ab initio: & similiter posterior pars specierum sacramentalium est apta causare, tum istud augmentum, tum ipsam gratiam prius collatam; ergo quamquam hanc, utpote jam collatam ipsa non conferant, nihil tamen impedit, quò minus conferant illud augmentum respondens auctæ postea dispositioni.

19.

Post sum-
ptionem non
est locus
augende
gratia vi
Sacramenti.

DICO II. Peractà manducatione, dum adhuc species sacramentales perseverant in stomacho, non augetur de novo gratia, nisi saltem augetur seu melioretur dispositio & devotio communicantis: nam causa naturalis absente contrario causat statim omnem effectum permanentem; quem causare potest, nisi fiat aliqua variatio melioris dispositionis aut applicationis agentis ad passum. Ea sanè alioquin per se ad augmentum gratiæ conduceret specierum magnitudo aut stomachi languor.

Si verò interea dispositio melioretur, incertum est, quid fiat. *Suarez*, *Coninck* & multi Recentiores putant gratiam augeri: quia Sacramentum toto illo tempore manet applicatum; adeoque non est ratio, cur melioratà dispositione effectum non auget: præsertim quia operatio gratiæ tribuenda est ipsi Christo præsentì, sumptione tantum se habente instar conditionis. Deinde hoc Sacramentum habet se per modum cibi; ergo cum proportione

ad cibum corporalem, quamdiu ratione melioris dispositionis sacramentaliter perficitur, tam diu aget in animam sumentis. Nec tamen sequitur, peccare sacrilegio mortali, qui post Communionem devotioni non vacat, aut novum mortale durantibus adhuc speciebus committit: eò quòd nullam speciem sacramentalem à productione gratiæ totaliter impediatur, sed solum ab aliquo augmento: quòd etiam facit ille, qui cum parva preparatione accedit. Juxta hanc autem Opinionem, si quis in mortali suscepisset Eucharistiam, & durantibus adhuc speciebus se disponderet, præbabiliter consequeretur fructum illius.

Contrarium nihilominus rectius docent *Vasquez*, *Præpositus* & passim alii. Ratio est, quòd etsi Eucharistia sumatur per modum cibi, similitudo tamen illa non currat in omnibus, sed in illis tantum, in quibus Christus voluit: de voluntate autem ipsius in præsentì non satis constat (de qua constare deberet) quin potius opus positum videri possit voluisse, dum gratiam tantum promissit manducanti, adeoque illam annexit sibi ipsi quatenus actu manducatur, non quatenus digeritur. Quòd autem dicitur, manducationem sive sumptionem esse tantum conditionem, ut Sacramentum primò in anima operetur, non autem ut deinceps operari pergat, videtur gratis dici: potuisset enim Christus velle, ut Sacramentum tantum operetur, dum durat ipsa applicatio sive sumptio. Nec amplius ex dictis Scripturæ, Conciliorum vel Patrum aut veterum Scholasticorum colligi potest. Adscribit quidem *Florentinus* in Decreto huic Sacramento quoad vitam spiritualem omnem effectum, quem materialis cibus & potus quoad vitam agunt corporalem: hoc tamen rectè accipitur de similitudine effectuum secundum se, quatenus videlicet Eucharistia spiritualiter nutrit, confortat, auget, delectat &c. non autem, quòd simili planè modo, simili aut æquali tempore, quo cibus corporalis, operetur etiam Eucharistia. Nam certè cibus corporalis non nutrit, uti Eucharistia, in ipsa sumptione seu applicatione, sed postea, dum in stomacho cõsumpitur. Quare etiam non nutrit, quando est in stomacho. Et si illud constanter faceret, certè id ageret independenter à nova applicatione physica. Unde ad hominem arguisset, nec Eucharistiam nutrire quamdiu est in stomacho; aut certè sine nova dispositione id præstare. Insuper cibus corporalis potius patitur, quam agitur & pro majori parte est alio inutilis: fecius quam Eucharistia.

Opposita quoque Sententia teste *Dicitur* in illo d. 8. dub. 3. solum à tempore *Caietani* (quamvis *Suarez* putet ante *Caietani* cum docuisset *Gabrielem* lect. 85. in Canonem & Majorem 4. d. 9. q. 1. arg. 5. In quibus, alio-

quæ *Cæterano* quasi contemporaneis, nil simile reperio) cepit audiri in scholis & in Ecclesia, cum ed utque solum crederetur in ipsa manducatione & potatione conferri gratiam ex opere operato. Quam *Cæterani* opinionem addit ita arreptam à vulgaribus fidelibus in Hispania ante aliquot annos, ut multi curarent sibi majorem quantitatem specierum ministrari, quod diutius iis duranti- bus uberior gratia proveniret: ut omnino natum esse fieri, auctã jugiter dispositione per devotionem actualem, quæ sumptionem subsequi & ad aliquod tempus continuari solet. Et ob hoc supremus Hispaniæ Inquisitor *Antonius Zapata* Cardinalis monuit sacerdotes, ne cui ministrarent plures seu majores particulas. Plura de hac difficultate videri possunt apud *Arriaga disp. 41. sect. 2. & duabus seq.* ubi fusè hanc posteriorem Opinionem propugnat.

QUESTIO III.

An Eucharistia conferat majorem Gratiã sub duplici, quàm sub unica specie?

Resp. Neg. ceteris paribus. Quod ad- do: quia si dispositio sit inæqualis, erit etiam inæqualis gratia: uti quoque, si sumptis speciebus panis, augeatur dispositio ante sumptionem specierum vini. Conclusio est *D. Thomæ, D. Bonaventuræ, & communis aliorum tam Antiquorum, quàm Recentiorum, & ab aliquibus putatur certa.* Contrarium tamen hæcenus non est improbabile, & docetur, à *Vasquez, Lugo & variis Recentioribus, qui pro se citant Alexandrum Alesum, & paucos alios.*

Probari solet communior doctrina ex *Trid. sess. 21. c. 3.* dicente; *sub altera tantum specie totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attinet, nullã gratiã necessariã ad salutem, eos defraudari, qui unam speciem solum accipiunt.*

Ad hoc tamen Alii responderent, quod Concilium ab utraque Sententia abstracte voluerit, ideoque studio dixerit, *Nullã gratiã necessariã privari; quia videlicet sumunt verum Sacramentum, & satisfaciunt Christi præcepto ac fini Sacramenti.* Præmittit tamen etiam totum Christum sub altera specie contineri propter Bohemos de contrario errore suspectos; quibus idcirco (ut constat ex Concilio Basileensi) usus calicis non fuit concessus, nisi prius faterentur in hostia quoque sanguinem contineri.

Videri nihilominus posset Concilium favere communi doctrinæ, quatenus illationem suam videtur etiam referre ad præsentiam totius atque integri Christi; ex qua pariter inferri potest, nullã exinde

Hieronymus Sum. Theol. Pars IV.

gratiã privari accipientes unicam speciem, quia nimirum *sub una panis specie sumitur totus & integer Christus, omnium gratiarum fons & auctor, ut definit Tridentinum sup. can. 3. recapitulans ibidem doctrinam præmittam cap. 3.*

Id saltem nullatenus apparet credibile, quod contraria fuerit unanimes sententia Patrum Concilii, etsi ob rationes necdum voluerint definire; prout dixisse *Franciscum Blanco* Archiepiscopum Compostellanum referunt *Lugo d. 12. sect. 3. & Dicastillo d. 10. dub. 10.* (quam relationem vehementer miratur, nec immeritò taxat *Arriaga d. 42. sect. 2.*) cum enim nostra doctrina, tum ante, tum post Tridentinum fuerit communis Theologorum; quomodo omnes tam repente in ipso Concilio conspirassent in contrariam, etiam extra occasionem definiendi? Immo ipse *Dicastillo* pro nostra doctrina refert Præsidentem Concilii Tridentini *Hosium*, item *Petrum Soto, Alphonsum à Castro, Didacum Payva, Hesselanum, Claudium*, qui Tridentino interfuerunt, & in eo claruerunt: prout etiam in eo claruerunt *Cætharicus, Salmeron & Ruardus*, qui nobiscum tenent, ut de *Ruardo* ostendit *Hesselius Tract. 3. de Commun. sub unica specie c. 16.* Qui etiam retulerat *c. 6. in fine & Tract. 2. c. 69.* ex *Joanne Slechta* Bohemo in *Epistola ad Erasmus, Hussitas Bohemos intelligere, à Synodo Basileensi sibi præscriptum esse, ut si velint sub utraque specie communicare, protestentur se credere, totum Christum esse sub una specie, & non plus fructus habere, qui sub duabus, quàm qui sub una specie, communicat.* Immo *Palavicinus* (quem ante priorem operum editionem videre non licuit) *l. 12. Histor. Trid. c. 2. n. Maxime c. 5.* manifeste ex Actis Concilii ostendit consensum Theologorum potius pro nostra doctrina: tametsi aliqui cuperent de æqualitate gratiæ nil defini. Pro quo etiam stetit prior pars Patrum, ut subdit *n. 11.* Et repetit *l. 17. c. 6. n. 11. & c. 12. n. 3.* Quamvis nonnulli etiam Patres, signanter Cardinalis *Hosius* urgerent defini gratiæ æqualitatem, quod magis appareret infundata Calicis postulatio ac justa denegatio. Majori tamen parti placuit abstinere, dum, juxta *Palavicinum sup. c. 6. n. 11* addentem id etiam convenisse pene inter hispanos præsules, nominatim *Franciscum Blancum*. Quare, (inquit idem *c. 12. n. 3.*) postmodum etiam plerique Catholicorum Doctores id ipsum censuere, de æqualitate gratiæ scilicet, adeo, ut *Belharminus* docuerit deduci ex *Tridentino* probabilem argumentationem, eamque sententiam tam certo niti fundamento auctoritatis, ut citrà omnem dubitationem è suggestu asseveranter prædicari possit. Sic ferè ad verbum *Palavicinus*.

Accedit, quod nostram doctrinam citrà dubitationem tradat Concilium Provinciale *Moguntinum sub Sebastiano c. 32.* ubi dicitur: *Jam nec hoc quidem quisquam fidelis dubitare debet, illum sub una specie communicandi*

Ec 2

morem

22.

Inverisimilis quædam relatio refertur.

Maxime c. 5. Palavicino.

23.

Assertionem nostram tradit Concilium Moguntinum.

Quorum-
dam proba-
tio rejicitur.

morem ad salutem sumentium æquè utilem & efficaem esse, quàm alterum sub utraque. Nonnulli præterea probant responsionem ex eo, quòd alioquin Ecclesia injustè laicos privasset usu calicis. Sed hæc probatio etiam non subsistit, ut patet ex dictis disp. præced. quæst. 3. in fine. Hoc saltem fatendum est, prohibitionem in nostra doctrina facilius apparere æquioram.

Allegat insuper Suarez d. 63 sect. 6 & ex eo Arriaga disp. 47. sect. 3. verba clarissima Paschæ lib. de Corp. & Sanguine Domini c. 14. Quæ tamen ibi non habentur; sed neque in aliis capitibus ea reperire potui.

24.
Ratio Ref-
por: fenis as-
signatur.

Ratio responsionis est: quia sub altera tantum specie Christus æquè totus & perfectus continetur ac sumitur; ergo conferatur æqualis gratia: quandoquidem hæc conferatur præcisè, quatenus continent species Christum, & eas sumendo Fideles sumunt Christum, eique uniuntur: quòd autem sint species panis vel vini, indifferens est; uti etiam quòd sint plures vel pauciores, parvæ vel magnæ.

25.

Dices I. Ecclesia in Officio divino videtur adscribere singulis speciebus distinctos effectus, canens: *Dedit fragilibus Corporis ferculum, dedit & tribus Sanguinis poculum.*

Confortatio
Corpori, la-
tificatio Sa-
guinis per
accommoda-
tionem
adscribitur.

Resp. Ecclesiam adscribere per quamdam accommodationem, idque ex D. Thomæ Hymni Auctore; qui tamen tenet nobiscum. Nisi quis hinc cum Aversa q. 7. sect. 3. conjecerit, fortasse conferri diveria auxilia gratiæ actualis. Sed tamen non satis solidè aut consequenter hoc dictum videtur: cum talis auxiliorum diversitas consequatur diversitatem effectus principalis, cui annexa sunt. Ipsa equidem species panis etiam lætificat, & species vini confortat: cum cibus spiritualis sit simul potus, & contra: ut notat Augustinus in illud Psal. 103. *Panis cor hominis confirmet* Unde rectè dicit Paschasius lib. de Corp. & Sanguine Domini c. 20. quòd illo cibo, Eucharistico, interior noster homo inebrietur.

Ipsa tamen
panis Eu-
charistico
etiam læti-
ficat & in-
ebriat.

Dices II. Clemens VI in Bulla ad regem Angliæ, (ut refert Vasquez & Aversa; Lugo autem & Dicastillo appellant, Galliæ) anno 1341. concedit ei etiam usum calicis, idque ad majus gratiæ augmentum. Resp. Pontificem loqui de augmento obtinendo ex opere operantis per majorem devotionem, inde (ut confidit) excitandam; prout explicat etiam ipse Dicastillo, etsi alioquin contrarius nostræ doctrinæ.

Ufus calicis
concessus ex
privilegio
ad majus
gratiæ aug-
mentum
quo sensu?

26.

Non refert
quòd modus
significandi
sit perfectior
in utraque
specie.

Dices III. Utraque species perfectius significat convivium spirituale per modum cibi & potus. Resp. etsi modus significandi sit perfectior, non tamen res significata aut accepta, quæ æquè continetur sub una specie, ac sub utraque. Neque expressior significandi modus necessariò aliquid speciale in re significata aut effectu causato importat: quemadmodum immersio in Baptismo perfectius significat consuepulturam bap-

tizati cum Christo, quàm asperio, & tamen utrovís modo collatus importat eandem gratiam, quæ baptizatum Christo consuepelit. Confirmatur: quia etsi cibus & potus naturalis ad diversos fines proximos ordinentur, diversi solumque naturæ debentur: idem tamen est finis hujus cibi & potus cælestis, idemque effectus, nempe unio animæ cum Deo. Similiter fames & sitis, ad quas sedandas sunt instituti, in spiritualibus etiam non distinguuntur, ut notat Augustinus Tract. 25. in Joannem. Sicut idem justitiæ & sanctitatis effectus dicitur fames & sitis Math. 5. *Beati qui esuriant & sitiunt iustitiam.*

Dices IV. Singulæ species non significant totum Christum vi verborum; ideoque non fuisset sub singulis seorsim in triduo mortis. Resp. id fore per accidens; imò nec sub utraque specie tunc fuisset totus Christus, seu tantum, quantum nunc sub una, cum sub neutra tunc fuisset anima Christi separata. Attendenda itaque est dispositio Christi, qui sic in futurum stabiliter disposuit, ut totus semper realiter contineatur, esto non vi verborum; quòd parum refert: cum indubiè vis causalitatis competat non soli corpori, sed potissimum Christo, seu divino supposito ibi contento. Deinde supposita institutione Christi, & connexionione partium in cælo: provenit etiam suo modo ex vi seu efficià sacramentali verborum (etsi grammaticaliter id non significant) quòd totus ibi sit Christus. An verò Eucharistia sumpta in triduo mortis reverà minorem gratiam contulisset, eò quòd non totus Christus in ea tunc fuisset, quis novit? Potuit enim Christus de eo casu, qui non contigit, nil disposuisse. Potuit etiam disposuisse, quòd conferret æqualem gratiam, tum ob præsentiam divinitatis, tum quia ob casum istum non oportebat stabilem alioquin dispositionem variari. Potuisset denique (quòd factum non ostenditur) disponere, ut conferret gratiam minorem.

Dices V. Ergo per sumptionem specierum vini vix unquam conferretur gratia: cum tamen non sint minoris efficiæ, quàm species panis. Resp. id, quòd inferitur, esse absurdum; sicut nec, quòd posteriores partes hostiæ gratiam non conferant. Quòd non oritur defectu virtutis, seu quia reperitur effectus jam productus in toto gradu, quo produci poterat. Non inutiliter tamen species secunda sive vini sumitur: ut nec partes posteriores hostiæ; imò potius, tum ut sacerdos satisficiat præcepto, tum ut compleat sacrificium. Adde, valere ad augmentum gratiæ, si (quòd solet) dispositio interea crescat, mediante inter sumptionem utriusque speciei devotà gratiarum actione, & actu dilectionis. Imò si dispositio tunc primò poneretur, aut si casu primò sumerentur, conferrent tunc

species vini gratiam, uti aliàs species panis primo loco sumi solitæ.

Quod verò Salmeron Tom. 9. in *Evangel. tract. 36.* non procul à fine scripsit, fumentum unicam speciem dari statim totum effectum, fumentum autem duplicem dari medietatem effectus in sumptione primæ, & alteram medietatem in sumptione secundæ speciei; hoc, inquam, sine fundamento excogitatum est ad evadendam difficultatem. Sacramentum namque instar causæ naturalis statim operatur in subiecto disposito, non effectum; qui non debet dari medietate intentione sacerdotis de sumptione secundæ speciei. Et sanè durum est, sacerdotem sacrificantem accipere tantum ex eodem cibo medietatem effectus, quem recipit alter de manu ejus communicans, ob hoc solum quia accepturus est calicem. Deinde quid si casu postea non sumat: an propter intentionem sumendi calicem tantum habebit medietatem? quod certe non pium aut æquum. An fortè accipiet totum à Deo futuroràm præcio? qui tamen in largitione ejusmodi effectuum non solet futura aspiciere, sed præsentem causæ applicationem. Denique si quis plures hostias sumeret, utique in sumptione primæ reciperet totam gratiam: ergo similiter et si sumat species diversæ rationis, supposito quòd ambæ non dent majorem. Ob hæc aut similia optabat *Dicasillo disp. 10. dub. 10. n.*

217. istam doctrinam à tali viro non fuisse traditam.

Et dictis etiam refutata manet Opinio *Bellarmini l. 4. de Eucharist. cap. 23. ad 4.* dicentis gratiam non conferri, nisi quando sumitur secunda species, scilicet vini.

Denique *Dicasillo dub. cit.* docens alioquin in sumptione duplicis speciei majorem conferri gratiam, conatur probare discursu, quem tamen fatetur non convincere, quòd si utraque species sumeretur simul, v. g. ab infante, uti à sacerdote sumente species vini cum particula hostiæ, non major daretur gratia, quàm per unam speciem; eò quòd tunc censeatur unica refectio. Sed parum cohærenter: nam simili ratione censeari potest moraliter una refectio, dum more consueto successivè sumitur utraque species. Deinde utraque eundem sumitur secundum propriam cui libet rationem, cibi nimirum vel potus. Nec repugnat aliquem simul bibere & manducare, seu simul sumere cibum & potum. Denique alioquin consequenter sacerdos non reciperet majorem gratiam, quàm laicus communicans sub unica specie, si tota hostia casu incidisset in calicem, adeòque juxta regulas Missalis simul cum sanguine fumeretur: quod putem non facile ab aliquo admittendum, qui aliàs sentiret in sumptione duplicis speciei majorem conferri gratiam; prout sentit *Dicasillo.*

30. *Examinatur doctrina Dicasillo putantis, quòd species ambæ simul sumpta unicam, successive sumpta duplicem conferant gratiam.*

DISPUTATIO OCTAVA.

De Sacrificio Missæ.

QUESTIO I.

Quid sit Sacrificium.

SACRIFICIUM in Scriptura sumitur dupliciter. Primò latè pro quolibet opere bono; ut *Psal. 4. Sacrificate sacrificium justitiæ. 1. Petri 2. Ipsi tamquam lapides vivi superadificamini, domus spiritalis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias.* Et alibi sæpè. Sic etiam *Augustinus 10. De civit. cap. 6.* ait: *Sacrificium verum est omne opus bonum, quod agitur, ut sancta societate inhereamus Deo.* Secundò sumitur strictè & propriè pro certo actu religionis specialiter exhibito in honorem Dei. Quo modo plerumque usurpatur in Scriptura, atque etiam apud profanos scriptores, præsertim quando ponitur absque addito. Dum autem generaliter seu impropriè sumitur, ordinariè exprimitur cum addita particula denotante impropriè, v. g. *Sacrificium justitiæ, Sacrificium laudis, vituli labiorum &c.*

Porro Hæretici, ut facilius rationem Sacrificii à Missa tollant, nullam agnoscunt rationem Sacrificii magis propriam, quàm quâ quodlibet opus bonum censeatur Sacrificium. Sed confundit eos Scriptura variis locis eviderenter opponens Sacrificium aliis bonis operibus, *1. Reg. 15. Melior est obedientia, quàm victima. Osee 6. Misericordiam volo, & non Sacrificium. Psal. 50. Si voluisses sacrificium, dedissem utique.* Et per totum librum Levitici ac Numerorum & alibi sæpissimè sumitur Sacrificium pro speciali actione seu ceremoniâ colendi Deum; & quidem pro ceremoniâ exigente rem aliquam sensibilem, quæ immoletur Deo tamquam victima. Unde *Isaac dicebat patri suo Genes. 22. Ecce ignis & ligna, ubi est victima holocausti.* Et ad *Heb. 8.* Apostolus dixit: *Omnis Pontifex ad offerendum munera & hostias constituitur: unde necesse est & hunc habere aliquid quod offerat.* Deinde apud omnes nationes vox *Sacrificium* prolata sine addito, significat specialem Dei cultum: quilibet enim legens apud quemcumque Scriptorem, quòd aliquis sacrificaverit,

2. *Hinc acceptioni obloquentes Sæculari refutantur.*